

Ympäristöministeriö
Miljöministeriet
Ministry of the Environment

Vapaaehtoiset green deal – sopimukset ja materiaalitehokkuussitoumus

Jätealan strategisen yhteistyöryhmän kokous

8.2.2019

Asiantuntija Leena-Kaisa Piekkari

Mikä on green deal?

- Green deal on vapaaehtoinen sopimus valtion (esim. eri ministeriöt) ja eri toimijoiden (esim. etujärjestöt) välillä.
 - Green deal -sopimusten avulla etsitään ratkaisuja mm. ilmastohaasteisiin vastaamiseksi ja kiertotalouden edistämiseksi Suomessa.
 - Sopimusten avulla voidaan tehostaa lainsäädännön toimeenpanoa tai täydentää lainsäädäntöä. Sopimuksissa voidaan asettaa lainsäädäntöä ankarampia tavoitteita sekä toteuttaa tiettyjen tavoitteiden saavuttaminen ilman turhaa sääntelyä.
 - Sopimusten kautta saavutetuista tuloksista viestitään yhteiskuntasitoumus2050-sivustolla.
- Ohjauskeino on laajasti käytössä Hollannissa, missä sopimuksia on solmittu vuodesta 2011 lähtien noin 200.

Green deal -sopimukset – alustavaa kriteeristöä

Green deal -sopimuksille ominaista on mm.

- kunnianhimoiset ja seurattavissa olevat tavoitteet – seurannasta sovitaan sopimuksessa
- verrattain nopeasti saavutettavissa olevat tulokset (sopimuskausi esim. 3-7 vuotta, ensimmäinen väliarviointi diilin toimivuudesta esim. 1-3 vuoden kuluttua sopimuksen solmimisesta), sekä nopeampi tie muutokseen kuin ilman diiliä
- ympäristön kannalta merkittävät vaikutukset
- lisäarvo verrattuna nykytilaan – ei tehdä business as usual -tapauksissa green dealia
- uusien ratkaisu- ja toimintamallien kehittäminen
- sopimuksen nopea implementointi (versus lainsäädäntö) – toimenpiteet kohti tavoitetta/tavoitteita käynnistetään heti sopimuksen allekirjoittamisen jälkeen
- vahva keskinäinen vuorovaikutus ja sitoutuminen sopimuksen molemmilla osapuolilla
- sopimuksia ei laadita yksittäisen yrityksen kanssa, vaan sopimuskumppanina etujärjestö/jä ja esim. yritys- sekä kuntaryhmittymiä
- sopimukseen osallistuminen on avointa kaikille kiinnostuneille sopimuksen aihepiirin kannalta relevanteille toimijoille, kunhan toimijat pystyvät uskottavasti sitoutumaan sopimuksen tavoitteisiin ja/tai toimenpiteisiin
- sopimuksilla ei voi estää tarvittavan lainsäädännön säätämistä (huomioitava aina kokonaiskuva)
- esitettyjen toimenpiteiden tulee olla teknisesti sekä mm. ympäristön että markkinoiden kannalta toteutettavissa ja taloudellisesti kannattavia
- sopimuksilla tulisi tavoitella muutosta mieluiten koko arvoketjussa

Green deal -teemoja

- Tähän mennessä on solmittu kaksi green dealia
 - Kaupan Liiton kanssa vuonna 2016 tavoitteena vähentää muovikassien kulutusta. Alustavasti on arvioitu, että muovikassien kulutus on vähentynyt joissain liikkeissä noin 60%:lla vuonna 2017.
 - Liikenne- ja viestintä- sekä ympäristöministeriöt solmivat marraskuussa 2018 Autoalan Keskusliitto ry:n ja Autotuojat ja teollisuus ry:n kanssa green dealin, missä sovittiin liikenteen hiilidioksidipäästöjen pienentämisestä.
- Valmisteilla/neuvoteltavina olevat green dealit
 - YTP ry: Voiteluöljyjen talteenoton ja materiaalina hyödyntämisen tehostaminen
 - RAKLI ry: Purkukohteiden purkumateriaalien kierrättämisen ja uudelleenkäytön lisääminen
 - RT ry: Pakkausmuovien vähentäminen ja kierrätyksen ja uudelleenkäytön parantaminen kiinteistö- ja rakennustoimialalla
 - Teknisen kaupan liitto ry: työkoneiden päästöjen vähentäminen
 - Saunojen puukiukaiden pienhiukkas- ja mustahiilen päästöjen vähentäminen
- Kiertotalouden edistäminen julkisten hankintojen kautta:
 - Rakennusten hiilivarastojen kasvattaminen puurakentamista edistämällä
 - Vesi-infran parantaminen (veden kierrätys ja uusiokäyttö, energian talteenotto, mikromuovien poistaminen, sivuvirtojen hyödyntäminen)
 - Haitalliset kierrot

YTP ry: Voiteluöljyjen talteenoton ja materiaalina hyödyntämisen tehostaminen

- Ympäristöministeriö on solminut sopimuksia valtakunnallisen öljyjätehuollon järjestämisestä vuosina 1987–2017 yhden toimijan kanssa kerrallaan. Sopimuksissa sovittiin mm.
 - Öljyjätteen keräämisestä tasapuolisesti koko Suomessa
 - yli 200 litran öljyjäte-erän veloitusettomasta noudosta
 - öljyjätteen toimittamisesta ensisijaisesti valmisteltavaksi uudelleenkäyttöön ja
 - öljyjätehuollon järjestämiseen liittyvästä raportoinnista ympäristöministeriölle
- Ympäristöministeriöllä oli mahdollisuus myöntää sopimuskumppanilleen valtionavustusta öljyjätehuollon järjestämiseen öljyjättemaksuina kerätyistä varoista.
- Vuoden 2018 alussa sopimusperusteisesta järjestelmästä luovuttiin ja siirryttiin markkinaehtoisesti toimivaan öljyjätehuoltoon. Markkinaehtoisen öljyjätehuollon kehittämiseksi ympäristöministeriö käynnistää määräaikaisen valtiontukiohjelman, jolla tuetaan öljyjätteen keräystä, kuljetusta ja varastointia. Ympäristöministeriö valmistelee öljyjättemaksusta luopumista yhteistyössä valtiovarainministeriön kanssa.

YTP ry: Voiteluöljyjen talteenoton ja materiaalina hyödyntämisen tehostaminen

- Green deal -sopimuksen tavoitteet
 - Vuosien 2010–2016 aikana voiteluöljyjätettä on käsitelty keskimäärin noin 36 000 tonnia vuodessa ja kierrätettyjen voiteluöljyjätteiden osuus käsitellyistä voiteluöljyjätteistä on ollut keskimäärin 74 prosenttia. Sopimusosapuolten yhteisenä tavoitteena on, että sopimuksen voimassaoloaikana edellä mainittu keskimääräinen käsittelymäärä pysyy vähintään tällä tasolla. Lisäksi tavoitteena on, että vuodesta 2020 alkaen kierrätetään vähintään 80 prosenttia vuosittain käsitellystä voiteluöljyjätteestä.

RAKLI ry: Purkukohteiden purkumateriaalien kierrättämisen ja uudelleenkäytön lisääminen

- Tavoitteena edistää purkukohteissa syntyvien purkumateriaalien kierrättämistä ja uudelleenkäyttöä, esim.
 - Edistämällä ympäristöministeriön ohjeistaman purkukartoituksen käyttöön ottoa;
 - ilmoittamalla purkamisesta syntyvät keskeisimmät jätteet Materiaalitoriin eli jätteiden ja sivuvirtojen tietoaalustaan;
 - parantamalla purkumateriaalimääriin liittyvän ennakkotiedon saatavuutta ja laatua.
- Menetelmiä ja työkaluja kehitetään osana green dealia RAKLI:n jäsenistöltä kerätyn palautteen pohjalta

Elintarvikealan materiaalitehokkuussitoumuksen päätavoitteet

- 1. Materiaalitehokkuudella parempaa kannattavuutta ja kestävyyttä.**
- 2. Tietoisuus materiaalitehokkuuden mahdollisuuksista ja keinoista lisääntyy elintarvikeketjussa ja kuluttajien keskuudessa.**
 - Tavoitteena on, että sitoumukseen ensimmäisen vuoden aikana liittyvät yritykset edustavat 85 % Päivittäistavarakauppa ry:n ja 20 % Elintarviketeollisuusliitto ry:n jäsenyritysten alan liikevaihdosta. Tavoitteena on, että Suomen Pakkausyhdistys ry:n 20 suurta pakkausalan jäsenyritystä liittyy sitoumukseen ensimmäisen vuoden aikana.

Alatavoitteet

- **Kierrätysaste**

- Lisätään päivittäistavarakaupan kierrätysastetta vähintään 78 prosenttiin vuoteen 2021 mennessä. Tämä vastaa 4 prosenttiyksikön lisäystä vuoden 2016 tasosta, jonka arvioidaan olevan 74 %. (biojätteen kierrätykseksi katsotaan tässä yhteydessä erilliskeräys.)
- Tuotetaan mittaamisen perustaksi tietoa elintarviketeollisuudessa syntyvän jätteen määrästä ja sen käsittelystä. Asetetaan 31.12.2019 mennessä elintarviketeollisuuden kierrätysasteen lisäämiseksi tavoite.

- **Elintarvikejäte ja ruokahävikki**

- Vähennetään päivittäistavarakaupan ruokahävikkiä vuoden 2016 tasolta vähintään 13 prosentilla vuoteen 2021 mennessä. Tämä tarkoittaa, että vuonna 2021 ruokahävikki on korkeintaan 1,75 % myytyjen elintarvikkeiden painosta laskettuna. Vuonna 2016 ruokahävikki oli 2,01 % myytyjen elintarvikkeiden painosta laskettuna.
- Osallistutaan aktiivisesti tuottamaan tietoa elintarviketeollisuudessa syntyvästä elintarvikejätteestä sekä ruokahävikistä ja asetetaan sitoumuskaudelle elintarvikejätteen (ml. ruokahävikki) vähentämistavoite 31.12.2019 mennessä.